

ĮVADAS

Mezgimo istorija gana miglota, nors manoma, kad mezgimo išta- kos glūdi Tolimuosiuose Rytuose ir siekia galbūt vienuoliktą amžių. Mus pasiekė negausūs šio senovinio amato pavyzdžiai, kurie, anot juos tyrusių specialistų, buvo numegzti naudojant paprastą techniką, vadinamą rišimu. Patys ankstyviausi megzti gaminiai, ko gero, buvo numegzti grynai praktiniais sumetimais, bet, kadangi susidėvėjo, buvo tiesiog išmesti. Šie mezziniai buvo pagaminti iš dūlančio pluošto. Išliko tiktai keletas jų fragmentų (netgi ne visa detalė), todėl itin sunku nustatyti, kaip jie buvo pagaminti.

Išlikę autentiški gaminiai, papras- tai skirti specifinėms progoms (ypač religinėms apeigoms), yra puikus šio amato pavyzdžiai. Amatininkų sąjungos nariai taip pat gamino ir kitų dirbinių, kurie buvo išsaugoti. Jie turėjo būti gaminami laikantis konkrečių instrukcijų – pavyzdžiui, kojines turėjo būti dekoruojamos dailiomis pynu- tėmis, o megzta beretė turėjo būti suvelta. Bet pagrindinis produktas, kurį turėjo pagaminti mokiny prieš tapda- mas meistru, - įvairiaspalvis kilimas. Jis turbūt buvo skirtas kabinti ant sienos.

Ypač mažai išliko kasdinių mezgi- mo pavyzdžių, pagamintų iki dvide- šimto amžiaus. Tiesa, keletas gaminių,

išlikusių iš devyniolikto ir dvidešimto amžiaus pradžios, pasižymi labai aukštu meistriškumu. Ko gero, jie išliko todėl, kad buvo skirti būsimoms kartoms. Krikšto skaros bei apdarai yra priskiriamų šiai kategorijai gaminių pavyzdžiai. Šiuo metu siekiama išsaugoti kuo daugiau megztų gaminių, nes jie yra svarbi mūsų kultūros paveldo dalis.

Iki pat devyniolikto amžiaus nebuvo jokių rašytinių mezzimo instrukcijų. Anks- čiau mezzėjai mokėsi megzti stebėdami ir perduodami žinias žodžiu vienas kitam. Jei patyrinėsime kai kuriuos ankstyvuo- sius pavyzdžius, ko gero, pastebėsime tam tikrus bendrus bruožus, kurie buvo žinomi visiems. Be to, be akivaizdaus mo- deliuotojo ir amatininko (dažniausiai tai būdavo vienas ir tas pats asmuo) meis- triškumo, šie pavyzdžiai dar ir paliudija seniai užmirštas ar išnykusias technikas.

Rašydama šią knygą, stengiausi supažindinti su kai kuriomis technikomis, kurių išmokau per daugelį metų, ir aiškiai perteikti kai kuriuos vartotus terminus. Mezzimo kalba pradedantjį gali šiek tiek trikdyti, o žinojimas, kad turės tiksliai vadovautis instrukcijomis, daugelį net atbaido nuo žavėjimosi šiuo amatu. Vis dėlto aprašyti metodai nėra taisyklės, kurių reikia griežtai laikytis. Tiesiog tai paprastas skirtingų mezzimo technikų pristatymas. Daugelis darbo metodų

buvo tobulinami išstisus metus, o jei stebėsite, kaip formuojamas mezzinio raštas, kai įdėmiai įsižiūrėsite, įgysite dau- giau pasitikėjimo savo jėgomis ir, ko gero, norėsite išbandyti savo pačių idėjas.

Ši knyga skirta mezzėjams, turin- tiems įvairių patirtį. Pradedantiesiems mezzėjams aiškinama, nuo ko reikia pradėti, kartu supažindinama su siūlų bei virbalų įvairove. Pradžioje aprašomi pirmieji akių apmetimo ir mezzimo žingsniai, kuriuos papildo mažiau žinomų akių apmetimo būdų iliustracijos bei rekomendacijos, kaip geriau tai pritaikyti, kad išeitų tvarkingas ir išvaizdus gaminy. Kitame skyriuje aiškinama, kaip megzti dviem pagrindiniais gerųjų ir išvirkščijų akių raštais, kaip juos derinti tarpusavyje, kad būtų išmegzti skirtingi raštai. Toliau pateikiami skirtingi akių nuleidimo būdai, kurie padės jums suprasti, kaip užbaigti pirmąją jūsų mezzinio dalį.

Kai būsite įvaldę šias technikas, norėsite išmolti ir drąsesnių mezzimo būdų. Todėl, kiek tik įmanoma, siekta pateikti kuo daugiau darbo metodų, kurie padrąsins mezzantjį ir padės atsi- kratyti sustabarėjusių raštų instrukcijų bei pasirinkti tokią mezzimo techniką, kuri patinka labiausiai. Kituose skyriuose rasite įvairių patarimų, kaip uždėti ir nuleisti akis mezzgant virbalais su valu, kaip pereiti prie pažangesnės technikos metodų,

tokių kaip mezzimas įvairiaspalviais siūlais, pynių ir kiuraraščio mezzimas. Tikiuosi, jog pateikti patarimai parodys, jog šie mezzimo būdai nėra sudėtingesni nei mezzimas lygiuoju raštu. Be to, jūs iš tiesų patirsite, jog darote pažangą, kai tik užbaigsite įdomesnę mezzinį.

Baigus megzti, mezzinio dalis reikia sujungti, tad pateikiami ir įvairūs būdai, kaip tai padaryti, kartu patariama, kaip surinkti akis nuo mezzinio krašto bei sukurti įvairiausių formų kilpas sagoms. Knygos pabaigoje pateikiama daugiau praktinių patarimų, atsiradusių per ilgus mano mezzimo praktikos metus, be to, pateikiami ir draugų bei kolegų (taip pat mezzėjų) patarimai. Dar yra skyrelis apie mezzimą laisva forma bei kitus dekora- tyvius mezzimo būdus. Apsiginklavus šia technine informacija – belieka žengti tik mažą žingsnelį, kad pradėtumėte kurti savo pačių sugalvoto dizaino gaminius. Be to, pateikiama keletas patarimų, kaip šiam tikslui susikurti schemas ir jomis naudotis.

Nesvarbu, ar esate tik pradedan- tis mezzėjas, ar jau mezzgate keletą metų, viliousi, jog ši knyga paskatins jus praktikuoti, eksperimentuoti, atrasti bei kurti. Mezzimas yra nuostabus amatas, nesvarbu, kokių meistriškumo lygmeniu darbuojatės. Juk mezzimas nėra vien di- džiuļį pasitenkinimą teikiantis užsėmimas - jis skatina mus dar ir pasitelkti vaizduotę.

- 10** Kas yra siūlas?
- 11** Kokie siūlai tinkamiausi?
- 12** Kaip reikia laikyti siūlą?
- 13** Kas yra gija?
- 13** Kodėl kai kurie dviejų gijų siūlai storesni nei kiti?
- 14** Kas tai yra „Z“ ir „S“ sukrumas?
- 14** Kokius virbalus geriausia pasirinkti?
- 16** Ar kai kuriuos virbalus geriau naudoti tam tikriems siūlams?
- 17** Kaip galiu nustatyti virbalų dydį, jei jis neužrašytas?
- 18** Ką turėčiau daryti, jei pasitaiko siūlas su mazgu?
- 18** Ar man užteks siūlų eilutei užbaigti?
- 19** Koks yra pagalbinis virbalas pynėms megzti?
- 20** Kuo skiriasi daugiaspalviai, intervalais dažyti ir margi siūlai?
- 21** Kaip išvengti nepageidaujamo rašto mezgant daugiaspalviais siūlais?
- 22** Kas yra kontrolinis pavyzdys arba mežginio tankumas?
- 23** Kokiomis akimis turėčiau megzti savo kontrolinį pavyzdį?
- 24** Kaip išmatuoti kontrolinį pavyzdį?
- 26** Jeigu pakeisiu virbalus į kito dydžio virbalus pagrindinei mežginio daliai, ar taip pat turėsiu pakeisti virbalus ir stulpelio mežimui?
- 26** Kiek apytikriai siūlų reikės moteriškam mežtiniui?

1

REIKMENYS IR MEDŽIAGOS

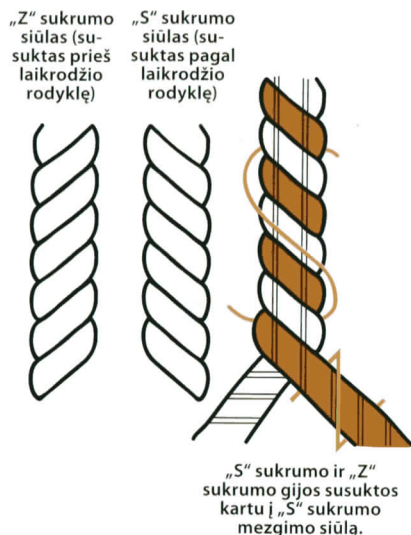
Viskas, ko jums reikia norint pradėti megzti, - tai virbalai ir siūlai. Kuo daugiau apie juos žinosite, tuo jums bus lengviau. Šiame skyriuje taip pat paašškinti kai kurie įprasti techniniai terminai.

6 klausimas

Kas tai yra „Z“ ir „S“ sukrumas?

Pradinis siūlo sukrumas gaunamas sukant pluoštą ir priklauso nuo sukrumo krypties. Paprastai gaunamas „Z“ sukrumas – siūlo sukrumo kryptis, kai žiūrint į jį vertikaliai, vijų kryptis atitinka Z raidės vidurinės dalies kryptį. Todėl kad siūlas neišsivytų, kaip tai paprastai nutinka sukant siūlą iš dviejų gijų, jis turi būti sukamas priešinga kryptimi nei buvo susuktos gijos – kitaip tariant, „S“ sukrumu.

7 klausimas

Kokius virbalus geriausia pasirinkti?

Geriausi virbalai yra tie, kurie netrikdo jūsų mezgimo tempo, jais smagu ir patogų megzti. Šiais laikais galima įsigyti įvairiausio tipo virbalų, yra netgi tokių, kurių galai šviečia, kad galėtumėte megzti tamsoje! Virbalų asortimentas (pagal storį) įvairus, pradedant labai plonais virbalais miniatiūriniais mezginiais ir baigiant storais, pagal užsakymą pagamintais virbalais, kuriais galite megzti ypatingus mezginius iš daugelio gijų suvytų siūlų.

Dažnesni JAV virbalų dydžio

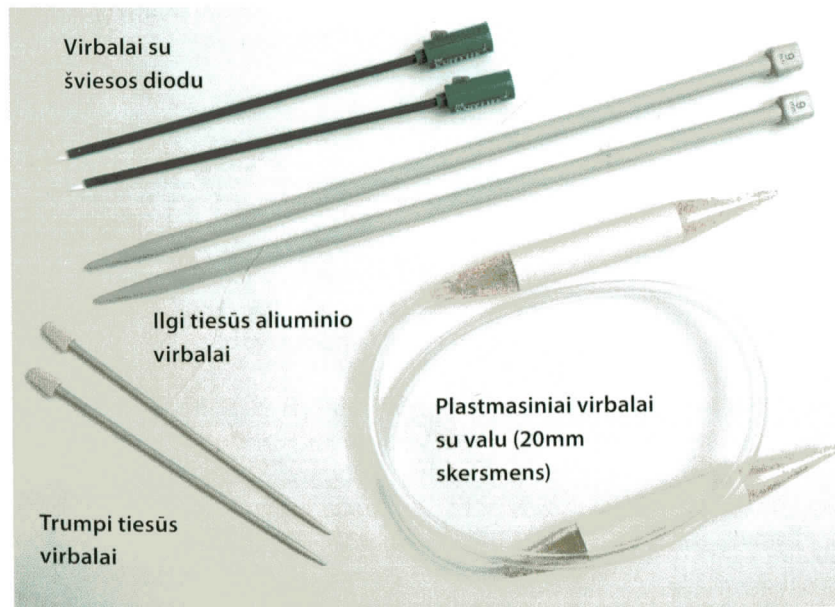
numeriai nuo 0 dydžio numerio (ploniausių) iki storesnių. Virbalų dydžio numeris ženklina virbalų skersmenį nuo 2mm iki 10mm. Virbalų taip pat būna ir įvairaus ilgio, pradedant 15cm ir baigiant 40,5cm ilgio virbalais.

Parduodami virbalai būna pagaminti iš įvairiausių medžiagų: metalo, bambuko, medžio, plastmasės arba pagaminti iš sintetinių medžiagų. Per visą ilgį jie paprastai būna vienodo storumo, skiriasi tik smaigalių storis. Virbalai parduodami komplektais

po du, galuose turi galvutes, todėl vadinami virbalais su vienu nusmailintu galu. Tokie virbalai naudojami įvairiems gaminiams lygiuoju raštu megzti, o kuo jie lygesni, tuo lengviau jais slysta akys.

Apvalusis mezgimas arba mezgimas ratu atliekamas virbalais, kurių abu galai nusmailinti arba virbalais su valu. Virbalai abiem nusmailintais galais parduodami 4-5 virbalų, pagamintų iš įvairiausių medžiagų, kom-

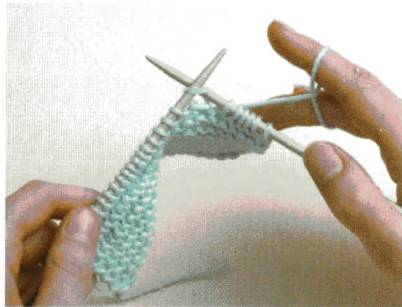
plektais. Virbalai su valu – tai tiesiog du virbalai, kurių bukieji galai sujungti valu. Šie virbalai būna įvairiausio ilgio ir gali išlaikyti atitinkamą akių skaičių. Geriau daug akių surinkti ant trumpo virbalų nei mėginti ištempti keletą akių ant ilgų virbalų. Tačiau labai trumpi virbalai gali būti nepatogūs, todėl geriau naudoti virbalus su abiem nusmailintais galais, kai reikia apmesti nedaug akių.

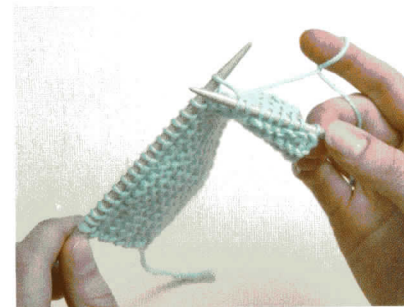
33 klausimas

Kaip megzti gerąsias akis?

Geroji akis ir išvirkščioji akis yra dvi pagrindinės akys, kuriomis mezgami įvairiausi raštai. Geroji akis, žiūrint iš gerosios mezginio pusės, panaši į apverstą „V“ raidę, o išvirkščiojoje panaši į mazgelį. Išvirkščioji akis gerojoje pusėje suformuoja mazgelį, o išvirkščiojoje raidę „V“. Skirtingai derinant šias akis sukuriama daugybė įvairiausių raštų.

1 Apmetę reikiamą akių skaičių, siūlą laikykite užpakalinėje mezginio pusėje, o tada verkite dešinį virbalą į pirmą ant kairiojo virbalu esančią akį (iš priekio į užpakalį).

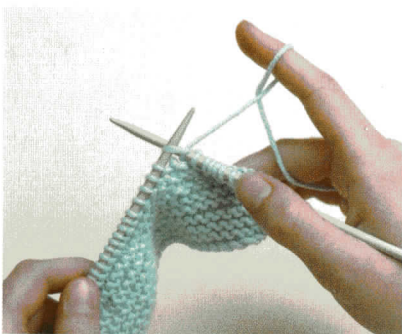

3 Švelniai ištraukite dešiniojo virbalu smaigalį, užkabindami ką tik suformuoto siūlo kilpą ant dešiniojo virbalu; tuo pat metu nuimkite išmegztą akį nuo kairiojo virbalu. Veiksmą kartokite su kiekviena akimi tol, kol baigsite išmegzti visą eilutę. Mezinį apsuokite taip, kad išmegztos akys vėl atsduktų ant kairiojo virbalu, tada toliau mezkite kitą eilutę. Taip mezkite keletą eilučių, kol pajusite ritmiškumą, o jūsų mezkimas taps lygus ir sklandus.

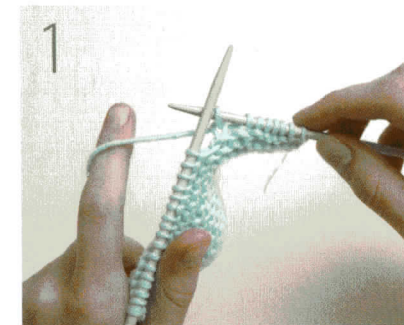
SPECIALISTO PATARIMAS

„Kai mezkate akis, siūlo per daug neįtempkite. Akys turi lengvai slysti virbalu taip, kad jas lengva būtų išmegzti kitoje eilutėje.

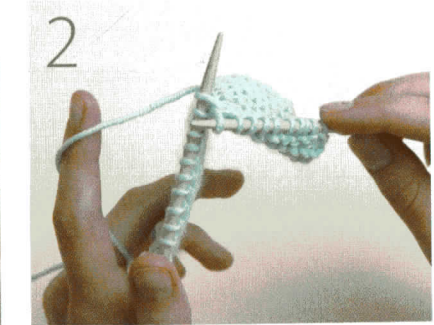
Jei pastebite, kad jos darosi vis labiau prilgludusios prie virbalu, pamėginkite siūlą laikyti kitaip.“

2 Dešiniu virbalu paimekite siūlą tarp dviejų virbalu smaigalių.

Čia pavaizduoti pirmieji du gerosios akies mezkimo etapai, siūlą prilaikant kaire ranka. Šiuo atveju tai būtų europinis metodas.

Šis pavyzdys parodo, kaip ištraukiama nauja kilpa prieš nuleidžiant išmegztą akį nuo virbalu.

84 klausimas

Kokie apvalaus mezgimo privalumai?

Apvalusis mezgimas arba mezgimas apskritimu turi tam tikrų privalumų.

- Vienas iš pagrindinių privalumų, anot daugelio mezgėjų, yra tai, kad užbaigus mezginį nereikia jo susiūti, o jei ir prireikia, tai tik nedidelės siūles.
- Toks mezgimas nevargina rankų, nes svoris pasiskirsto tolygiai, nors pati detalė baigiant mezgti gali tapti gana sunki.
- Geroji mezginio pusė visuomet būna atsukta į jus, o tai labai patogu, kai reikia mezgti pagal schemas, nes galite matyti tokį piešinio motyvą, koks pavaizduotas ant popieriaus lapo, tad jums nereikia papildomai šifruoti schemų išvirkščioms eilutėms.
- Jei mezgate bet kokio ilgio mezginį virbalais su valu, akys neišsikraipys, jei jas pastumsite ant valo vidurio link.
- Galite išmegzti vienos eilutės juostas arba nelyginį eilučių skaičių skirtingomis spalvomis.
- Virbalais su valu galima mezgti detales, sudarytas iš daugelio akių.

Deja, virbalai su valu turi ir tam tikrų trūkumų.

- Sudėtinga išmatuoti mezginio ilgį, kol jis yra ant virbalų.
- Neįmanoma mezgti rašto apskritimu.
- Virbalais su valu nepatogu išmegzti trumpas eilutes.

SPECIALISTO PATARIMAS

„Jei mezgate juostuotą šaliką, imkite nelyginį siūlų kamuolių skaičių. Apmeskite dvigubai daugiau akių nei nustatytas galutinis šaliko plotis, o tada mezgkite apskritimu, iš akies jungdami ir derindami įvairių spalvų siūlus. Siūlų galų nereikės priadyti, nes jie bus paslėpti šaliko viduje.“

85 klausimas

Kaip apmetus akis virbalais su valu, sujungti mezginio galus?

Prieš apmėsdami akis, kiek galite labiau ištiesinkite virbalų valą. Pakuotėje nailoninis virbalų valas būna sustandintas specialia medžiaga. Atidarę pakuotę, panardinkite jį į karštą vandens keletui minučių, o tada kiek galite ištempkite jį tarp pirštų.

Apmetę reikiamą akių skaičių, patikrinkite, ar akių pynutė nėra persukusi per virbalą. Jei pradėsite mezgti ant persuktos eilutės, vėliau nebegalėsite atstatyti padėties, todėl teks liautis mezgus.

Jei jau esate tikri, kad akių eilutė ant valo guli tiesiai, virbalą suim-

kite apskritimu taip, kad mezgimo siūlas būtų ant dešiniojo smaigalio ir išmegzkite geruoju būdu pirmąją kilpą nuo kairiojo virbalų smaigalio. Taip gausite pirmąją pradinės eilutės akį. Patraukite siūlą gana tvirtai, tokiu būdu uždarykite ratą šios eilutės pradžioje. Tada mezgkite toliau pagal laikrodžio rodyklę neapsukdami mezginio.

APAČIOJE: apmestos akys paruoštos jungti į apskritimą.

159 klausimas

Kokių dar yra kraštų dekoravimo būdų?

Tokių drabužių kraštų ir rankogalių apdailos būdų, kurie ne taip greit nusidėvėtų, nėra daug. Tačiau daugelį subtilių mezginių kraštų galima dekoruoti kiauraraščiu. Galima kraštus pri-megzti taip, kaip mezgamos Šetlendo skaros, arba prisiūti prie jau numegzto drabužio.

Primezgama tokiu būdu:

KAIP MEGZTI

Apmeskite 25 akis.

1 eilutė. Megzkite iki paskutinės akies ir sumegzkite ją kartu su atitinkama akimi nuo apmestų akių eilutės.

2 eilutė. 1 nukelkite, megzkite iki galo.

3 eilutė. Kaip 1 eilutė.

4 eilutė. 1 nukelkite, 3 gerosios (siūlas permetamas per virbalą, 2 sumezgamos kartu gerai) taip iki paskutinės akies, 1 gera.

5 eilutė. Kaip 1 eilutė.

6 eilutė. 1 nukelkite, 4 gerosios (siūlas permetamas per virbalą, 2 sumezgamos kartu gerai) taip iki 2 paskutinių akių, 2 gerosios.

7 eilutė. Kaip 1 eilutė.

8 eilutė. 1 nukelkite, 5 gerosios (siūlas permetamas per virbalą, 2 sumezgamos kartu gerai) taip iki 2 paskutinių akių, 2 gerosios.

Megzta gėles, sagas arba karoliukus galima prisiūti, arba apatinius drabužio kraštus galima dekoruoti megztais bumbuliukais, kamuoliukais ar varpeliais.

Jei norite numegzti varpelį, apmeskite maždaug 12 akių ir išmegzkite „dantukų“ kraštelį (žr. p. 39). Kitoje eilutėje sumegzkite kartu po dvi akis gerai. Dar kitoje eilutėje sumegzkite kartu po dvi akis išvirkščiai, užveržkite, palikę ilgą siūlo galą šoniniams kraštams susiūti. Užsiuvę kraštus, siūlo galą perverkite per varpelio galvutę ir prisiūkite varpelį prie drabužio krašto.

160 klausimas

Kaip siuvinėti pagal mezginio akis?

Siuvinėjimas pagal mezginio akis, dar vadinamas šveicariškuoju adymu, pradžioje buvo naudojamas kojinių kulnams, kurie greit susidėvėdavo, sustvirtinti, o kadangi siuvinėjama buvo pagal mezginio akis, nuo to ir kilo šis pavadinimas.

Dabar daug dažniau pagal mezginio akis siuvinėjama skirtingos spalvos siūlais, užbaigus mezginį. Ypač dažnai tenka siuvinėti nedidelius spalvotus plotelius žakardo raštuose, kuomet nepatogu megzti vieną ar dvi akis kitu siūlu.

Iverkite reikiamos spalvos siūlą į adatą buku galu ir, siuvinėdami iš dešinės į kairę, atkartokite gerųjų mezginio akių formą ištraukdami adatą per vidurį iš dešinės į kairę aplink užpakalinę akies pusę, tada ties viršumi ištraukite ir vėl durkite žemyn per vidurį. Toliau eikite prie kitos akies ir veiksmą pakartokite. Kitą eilutę siuvinėkite iš kairės į dešinę arba verskite mezginį aukštyn kojomis, jei taip jums lengviau siuvinėti. Jei siuvinėjate vertikalią liniją, pradėkite nuo apačios ir kilkite į viršų.

